

Voor al diegenen die de restauratie en nieuwbouw van Panorama Mesdag volgen, is het nu tijd om met eigen ogen te gaan zien wat er aan het plaatsvinden is. In deze nieuwsbrief wordt weliswaar in woord en beeld weer een impressie gegeven van de voortgang, maar een echt gevoel krijgen van de grootsheid van de totale klus kan alleen ter plekke verkregen worden. De wijze waarop de combinatie van -terug naar authentiek- en -door naar de moderne tijd- voor elkaar gebracht wordt, **zonder dat het museum de deuren voor bezoekers sluit**, vraagt om veel flexibiliteit van de organisatie. Van dag tot dag zijn er veranderingen, tijdelijk of blijvend, terwijl bij het doek boven de rust zo goed mogelijk voor het publiek bewaard blijft. Dit alles vereist grote flexibiliteit van alle betrokkenen, waaronder zeker ook het personeel van het panorama. In deze nieuwsbrief wordt naast restauratienieuws en nieuws vanuit de Stichting Vrienden van het Panorama Mesdag dan ook een impressie gegeven van de impact die de restauratie en verbouwing heeft op het personeel, aan de hand van interviews met twee van de personeelsleden.

Iedere dag anders...van "oud" naar nieuw, veelal via... tijdelijk

Pand 65

De entree is nu tijdelijk niet meer in pand 65 maar in pand 55 en betalen doet men nu bij de door de stagiaires

van aannemer Burgy getimmerde **nieuwe tijdelijke balie**. Deze balie dient ook als proef voor de latere definitieve balie; medewerkers rapporteren de positieve en negatieve aspecten opdat de definitieve balie zowel klant- als medewerker-vriendelijk kan worden. Als men de balie voorbij loopt is daar, voor het eerst, een aparte **winkelruimte**. Het is spannend of het nu rustig even kunnen uitzoeken van de souvenirs meteen ook al zijn vruchten zal gaan afwerpen met verbeterde verkoopcijfers.

Pand 55

Dan wordt er verder gelopen via de **gang** die uiteindelijk de uitgaande route vanaf de rotonde zal vormen. Ludiek bij deze nu nog in aanbouw zijnde wanden is het feit dat zij nu dienen als **gastenboek**. Voor wie hier nu zijn bewondering voor het panorama op uit is het leuk te beseffen dat deze woorden bewaard zullen blijven binnen in de uiteindelijke wand. Wie weet zal een volgende generatie dit ooit nog terugvinden bij een nieuwe verbouwing!

Panorama Mesdag dankt

Glaskap

Een heel bijzonder deel van de nieuwbouw is de prachtige **glaskap** die boven het nieuwe museumcafé is geplaatst. Deze kap is als **bijzonder transport** aangekomen, moest toen eerst zeer nauwkeurig door twee **hulpkarretjes** door de straat gemanoeuvreerd worden, opdat het uiteindelijk op het dak getakeld kon worden. Via de glaskap kan nu aan de ene kant de rotonde gezien worden, tijdelijk nog met de bouwkeet van Burgy op het dak op de voorgrond. Naar de andere kant kijkend is er zicht op het pand 55. Omhoog kijken is een schilderij op zich: de oer-Hollandse **wolkenlucht** die Mesdag zo prachtig kon vastleggen!

Aanloopzalen

In de afgelopen weken hebben we afscheid moeten nemen van de **groene zalen** die de toegang vormden naar de rotonde en waar de schilderijencollectie te bewonderen was. Onder het toezien oog van Hendrik Willem Mesdag zijn de schilderijen, en vervolgens 'hij zelf' ook, tijdelijk verhuisd naar de zalen voor de wisseltentoonstellingen.

In deze zalen (voorheen de 'rode' zalen) ziet men nu letterlijk "**Mesdag in de steigers**". Met deze tijdelijke verhuizing is de weg vrij voor de hoognodige restauratie van de aanloopzalen, die uiteindelijk hun oude functie weer terug zullen krijgen.

Bovenhuis

Het bovenhuis is inmiddels in een ver gevorderd stadium van de restauratie beland; men ziet de prachtige houten **vloeren** en de in oude stijl en kleur bijna herstelde **trap**, de "broodjes" **plafonds** met houten balken en de geheel gerestaureerde raamkozijnen. Daarbij is er de goede wetenschap dat dit alles nu volledig voldoet aan alle huidige (brand)veiligheids- en Arbonormen.

In dit bovenhuis zullen straks het personeelsverblijf, de archiefruimte, het depot en de bibliotheek huisvesten. Ook komen hier twee sfeervolle **vergaderzalen** die gehuurd kunnen worden, indien gewenst in combinatie met een rondleiding. Voor de inrichting en stoffering van deze zalen wordt nog naar aanvullende financiering gezocht.

Nieuws van de Vrienden van Panorama Mesdag

Op 1 september 2011 is "De Vlootschouw", geheel gerestaureerd overgedragen aan het panorama. Dit topstuk uit de collectie heeft Mesdag geschilderd ter gelegenheid van de kroning van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina in 1898. De restauratie van het doek is uitgevoerd door Eleonor Speldekamp en die van de lijst door Joanna Hoff. Dit alles is mogelijk gemaakt door een genereuze donatie van de Stichting Vrienden van Panorama Mesdag. De hoop is dat bij meer werken een dergelijke noodzakelijke restauratie uitgevoerd kan worden. Hiernaast is de Stichting Vrienden erg blij met een recent ontvangen legaat, waarmee een belangrijk onderdeel van de nieuwe ingang kan worden gefinancierd, nl. de ingangspartij die op basis van de bij de werkzaamheden aangetroffen bouwsporen weer de vorm van een poort krijgt en afgesloten kanl worden door een hek, passend bij het nog aanwezige rooster voor het bovenlicht.

Naast financiële steun kan de Stichting Vrienden verheugd melden dat er steeds meer enthousiaste vrienden zijn die mee helpen bij de (dagelijkse) werkzaamheden in en rond het panorama, zoals het opruimen en uitzoeken van het archief, het geven van rondleidingen, het bijhouden van de website alsook assisteren bij evenementen zoals de museumnacht en de uitmarkt. Al deze hulp is uiterst welkom. Na afronding van het masterplan zullen er meer meewerkende vrienden kunnen worden ingezet, o.a. als gastvrouw/heer, dus schroomt u niet zich aan te melden via de site: vriendenkring@panorama-mesdag.com.

Museumnacht

Tijdens de Museumnacht op 3 september 2011 was het weer gezellig druk in Panorama Mesdag. Ruim 1100 bezoekers bewonderden die avond een fascinerende combinatie van kunst en mode, ontworpen door gast curator Michael Barnaart van Bergen. Deze bijzondere expositie was ook op zondag 4 september nog te zien.

Het dagelijks werk ten tijde van de restauratie

Heleen van Hasselt, sinds april 2000 algemeen medewerker en medewerker behoud en beheer.

- **Wanneer bent u voor het eerst in het Panorama Mesdag geweest?** In 1962

- **Waarom/waardoor was dit?** Mijn grootouders namen mij mee.

- **Kunt u een aantal verschillende taken beschrijven waar u zoal mee bezig bent?** Als algemeen medewerker heb ik als taken: bezoekers ontvangen, helpen aan de entreekassa en in de winkel, als suppoost toezicht houden en bezoekers te woord staan en uitleg geven, rondleidingen geven en in het museumcafé drinken en wat lekkers serveren aan de bezoekers. Verder help ik nieuwe medewerkers wegwijs maken. Als medewerker behoud en beheer hou ik het depot op orde, zorg ik voor het archiveren en het zuurvrij opbergen van tekeningen, aquarellen en andere materialen en werk ik mee aan het registreren van de collectie. Verder hou ik de temperatuur en luchtvochtigheid in het museum in de gaten.

Heleen van Hasselt tijdens het verhangen van de schilderijen.

- **Welke invloed heeft de restauratie voor het uitvoeren van de taken?** We geven meer uitleg aan bezoekers, letten extra op veiligheid, verhuizen regelmatig met ons boeltje en lopen bij sluiting van het museum alles extra goed na. In de afgelopen periode heb ik een aantal maanden niet in het depot kunnen werken, omdat de oude luchtbehandeling moest worden afgesloten voordat de nieuwe kon worden aangelegd.

- **Wat is tot nu toe voor u het leukste aspect van deze nieuwbouw en restauratieperiode?** Ik vind de vaste collectie in de nieuwe zalen heel mooi hangen en we hebben nu weer een speciale plek voor Sientje's schilderijen, zoals Hendrik Willem dat na de verbouwing in 1910 ook had ingericht.

- **Wat vind u tot nu toe het minst leukste aspect van deze nieuwbouw en restauratieperiode?**

De werksituatie verandert heel regelmatig en daar moet je jezelf steeds opnieuw op instellen.

- **Hoe denkt u zich straks deze periode te herinneren?**

Soms zwaar, soms chaotisch, Maar het museum te zien opknappen is fantastisch.

- **Zijn er nog andere dingen die leuk zijn voor het publiek om te horen over hoe deze periode is voor iemand die nu steeds in zijn werk te maken heeft met de restauratie en nieuwbouw.**

Er is nu ook weer begonnen met het restaureren van een aantal schilderijen. De Vrienden van het panorama hebben de restauratie van de 'Vlootschouw' van H.W. Mesdag aangeboden aan het museum en dit schilderij is nu weer een lust voor het oog. (Uit veiligheidsoverwegingen is dit schilderij nu tijdelijk in opslag). En tot slot valt me op dat de meeste bezoekers niet mopperen over de ongemakken van de verbouwing, maar blij zijn dat het museum word gerestaureerd.

Paul Koning tijdens het verplaatsen van de schilderijen.

Paul Koning, sinds 2010 huismeester met administratieve taken.

- **Wanneer bent u voor het eerst in het Panorama Mesdag geweest?**

Iets meer dan vijfendertig jaar geleden.

- **Waardoor was dit?** Ik kwam regelmatig in zwembad Mauritskade en liep op weg daar naar toe langs Panorama Mesdag. Het trok mijn aandacht, mijn nieuwsgierigheid werd opgewekt en ik ben het gaan bezoeken.

- **Kunt u een aantal verschillende taken beschrijven waar u zoal mee bezig bent?** Bij het aantreden ben ik met de meest eenvoudige taken begonnen: het sleutelbeheer, het (organiseren) van het openen en afsluiten van het museum, het controleren van de kasstromen van koffi corner, winkel en entreekassa alsook de kasstromen administratief verwerken en het factureren. In de loop van de tijd zijn daar meerdere taken bijgekomen, zoals bijvoorbeeld het herschrijven en implementeren van een integraal

veiligheidsplan voor Panorama Mesdag, waaronder het BHV-plan, en het ontruimings- en calamiteitenplan voor de nieuwe situatie die ingaat als de bouwactiviteiten afgelopen zijn.

- **Welke invloed heeft de restauratie voor het uitvoeren van de taken?** De bouw en verbouwing brengt voor iedereen een grote dynamiek met zich mee. Bij mijn aantreden was de bouw in een stadium dat de betonvloer voor het nieuwe gedeelte gerealiseerd was en het museale gedeelte nog volledig museum was. Sindsdien zijn er vele ruimtewisselingen geweest die vroegen om verhuizingen van schilderijen, tijdelijke stellages om schilderijen aan op te hangen, aanpassingen van procedures voor het personeel, aanpassing van beleid ten aanzien van bezoekers, aanpassingen van tijdelijke ontruimingsplannen en aanpassingen van installaties (o.a. inbraak-, camera-, brand- en ontruimingsinstallaties). Collega's en diensten als de alarmcentrale, alarmopvolgers en schoonmaakdiensten moeten door dit alles regelmatig worden voorbereid en geïnstrueerd.

- **Wat is tot nu toe voor u het leukste aspect van deze nieuwbouw en restauratieperiode?** Juist die eerder genoemde dynamiek is voor mij de grote uitdaging. Zorgen dat zaken goed voorbereid en uitgewerkt zijn en ook uitgevoerd worden. Het is niet leuk als je te horen krijgt dat het inbraakalarm is afgegaan en een collega daarvoor zijn bed uit heeft moeten komen of dat mensen voor een gesloten deur staan omdat het slot veranderd is en zij hiervan niet op de hoogte zijn gebracht. Dat is overigens een aspect die het er niet makkelijker op maakt, er wordt veel gewerkt met oproepkrachten waarvan er enkelen maar één dag of minder in de week werken en dus niet altijd aanwezig zijn bij het instrueren en/of overleg en soms ook moeilijk bereikbaar zijn.

- **Wat vind u tot nu toe het minst leukste aspect van deze nieuwbouw en restauratieperiode?** Dat zijn de herrie van de sloopwerkzaamheden van een bouwdeel enkele maanden geleden, het stof waar we allemaal mee te maken hebben en recentelijk dat het gas pas twee weken later aangesloten werd dan gepland. Vooral collega's aan de kassa hebben toen veel last van de kou gehad.

- **Hoe denkt u zich straks deze periode te herinneren?** Aan een periode van veel beweging binnen een organisatie die dat niet gewend is, maar die door alle collega's wel heel goed is en wordt opgepakt.

Medewerkers van Panorama Mesdag op het Belvédère.